

FULLMÄKTIGES I RIKSGÄLDSKONTORET
AVGIVNA FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE
FÖR ÅR 1971

Till Riksdagen

Fullmäktige i riksgäldskontoret får härmed jämlikt 48 § av det för verket gällande reglementet avge berättelse om riksgäldskontorets ställning och förvaltning under år 1971. Berättelsen ger en översiktlig information om rörelsen under året. För verksamheten under andra halvåret 1971 ges också en närmare beskrivning. Motsvarande, mera detaljerade uppgifter avseende första halvåret 1971 återfinns i riksgäldskontorets årsbok för budgetåret 1970/71, som utkom i december 1971.

Det totala statliga kassamässiga utgiftsöverskottet under år 1971 uppgick till 2 636 mkr. (1970 3 208 mkr.). Det finansierades så gott som helt genom upplåning. Statsskulden steg sålunda med 2 631 mkr. (3 212) till 38 786 mkr. den 31 december 1971. Statsverkets och riksgäldskontorets checkräkningar samt riksgäldskontorets postgirokonto minskade med 5 mkr.

Utvecklingen under de senaste två åren i nu berörda avseenden framgår av följande uppställning:

	År 1970	1971	Andra halvåret 1970	1971
<i>Budgetutfallet (mkr.)</i>				
(nettoutgift —, nettoinkomst +)				
Driftbudgeten	+ 855	+ 2 104	— 3 303	— 3 297
Kapitalbudgeten, rörliga krediter, m. m.	— 4 063	— 4 740	— 1 904	— 2 115
	— 3 208	— 2 636	— 5 207	— 5 412
<i>Finansiering (mkr.)</i>				
Statsskulden (ökning +, minskning —)	+ 3 212	+ 2 631	+ 5 195	+ 5 384
Statsverkets och riksgäldskontorets kassa jämte utlämnade dagslån, (minskning +, ökning —)	— 4	+ 5	+ 12	+ 28
	+ 3 208	+ 2 636	+ 5 207	+ 5 412

Riksgäldskontoret emitterade under år 1971 fyra räntelöpande obligationslån, varav tre långa lån på sammanlagt 2 600 mkr. och ett kort lån på 1 100 mkr. Två lån på sammanlagt 1 007 mkr. inlöstes. Av äldre räntelöpande obligationslån (emitterade före 1954) förtidsinlöstes 138 mkr.

Ett premielån — 1971 års lån på 300 mkr. — emitterades, medan inlösen skedde till ett belopp av 190 mkr. (1951 års lån 40 mkr., 1960 års lån 150 mkr.). Upplåningen mot statsskuldförbindelser ökade med 10 mkr. och utelöpande belopp av tidigare emitterade sparobligationer

har ökat med 56 mkr. genom kreditering av upplupna räntor. Inget nytt sparobligationslån emitterades under år 1971. Lån hos statsinstitutioner och fonder har minskat med netto 53 mkr. Upplåningen mot skattkammarväxlar minskade med 194 mkr. medan dagslånen hos banker m. fl. ökade med 153 mkr.

Riksgäldskontorets ställning vid slutet av år 1971 framgår av bifogade sammandrag av kontorets balansräkning (bilaga 1), som utvisar förändringarna i riksgäldskontorets tillgångar och skulder. I bilaga 2 lämnas en sammanställning över statens lånebehov och hur detta lånebehov täckts under kalenderåren 1969—1971 med beloppen fördelade på halvår.

Riksgäldskontorets utgifter och inkomster

Riksgäldskontorets utgifter och inkomster under åren 1970 och 1971 (netto i mkr.) sammanfattas här nedan under sina huvudrubriker.

	År 1970		År 1971		Andra halv- året 1970		Andra halv- året 1971	
	Ut- gifter	In- koms- ter	Ut- gifter	In- koms- ter	Ut- gifter	In- koms- ter	Ut- gifter	In- koms- ter
Kassabehållning från statsverket	—	853	—	2 107	3 293	—	3 277	—
Kapitalbudgeten	4 804	—	4 853	—	2 619	—	2 485	—
Rörliga krediter	—	733	—	21	—	735	—	372
Övriga konton	—	8	—	92	20	—	1	—
Upplåning	—	3 212	—	2 631	—	5 195	—	5 384
Kassa (checkräkning och postgiro)	2	—	—	2	—	2	—	7
Summa	4 806	4 806	4 853	4 853	5 932	5 932	5 763	5 763

Kassabehållning från statsverket

Storleken av de medel riksgäldskontoret måste utbetala till resp. kan erhålla från statsverket är beroende av driftbudgetens utfall, dvs. skillnaden mellan statens löpande inkomster och utgifter. För år 1971 redovisades ett inkomstöverskott för driftbudgetens del på 2 105 mkr. (851), som medförde att statsverkets kassabehållning i riksgäldskontoret ökade med 2 107 mkr. Behållningen på statsverkets checkräkning minskade med 3 mkr. under året.

För andra halvåret 1971 noterades ett utgiftsöverskott för driftbudgetens del på 3 297 mkr. (3 306). För att täcka detta underskott återlämnade riksgäldskontoret till statsverket 3 277 mkr. av statsverkets kassabehållningar i riksgäldskontoret, varjämte behållningen på statsverkets checkräkning minskade med 20 mkr. Den 31 december 1971 uppgick riksgäldskontorets skuld till statsverket på grund av statsverkets till riksgäldskontoret överlämnade kassabehållningar till 3 397 mkr. Den 31 december 1970 var motsvarande belopp 1 290 mkr.

Kapitalbudgeten

Riksgäldskontorets nettoutgift för kapitalbudgeten uppgick för år 1971 till 4 853 mkr. (4 804).

Riksgäldskontorets utgifter och inkomster för de olika kapitalfonderna fördelar sig på följande sätt:

Kapitalfonder	År		Andra halvåret			
	1970	1971	1970	1971	1970	1971
	mkr.	mkr.	Bok- förings- mässigt mkr.	Kassa- mässigt mkr.	Bok- förings- mässigt mkr.	Kassa- mässigt mkr.
<i>Utgifter</i>						
Postverkets fond	46	44	—	—	5	9
Televerkets fond	13	129	—	12	43	64
Statens järnvägars fond	115	400	—	—	105	283
Luftfartsverkets fond	16	41	10	2	25	28
Statens vattenfallsverks fond	385	669	169	170	332	338
Fabriksverkens fond	44	5	27	23	5	4
Domänverkets fond	15	6	6	6	3	4
Statens allmänna fastig- hetsfond	155	284	35	33	48	76
Försvarets fastighetsfond	64	44	3	19	15	20
Statens utlåningsfonder	2 730	2 685	1 466	1 466	1 410	1 400
(varav lånefonden för bostadsbyggande)	(2 518)	(2 455)	(1 368)	(1 368)	(1 282)	(1 278)
Fonden för låneunderstöd	374	392	67	80	138	136
Fonden för beredskaps- lagring	876	—	876	876	—	—
Fonden för statens aktier	—	113	—	—	105	105
Statens vägverks förräds- fond	2	4	—	—	—	4
Sjöfartsverkets fond	20	6	3	3	0	1
Statens datamaskinfond	29	16	—	4	—	—
Fonden för förlag till statsverket	—	126	—	—	23	23
Jordfonden	20	10	20	20	—	—
Diverse fonder	1	7	1	0	0	—
	4 907	4 981	2 682	2 715	2 258	2 495
<i>Inkomster</i>						
Statens järnvägars fond	—	—	—	4	—	—
Fonden för beredskaps- lagring	—	116	—	—	—	—
Statens datamaskinfond	—	—	—	—	—	3
Fonden för förlag till statsverket	81	—	81	81	—	—
Fonden för kreditgiv- ning till utlandet	21	11	10	10	5	5
Diverse fonder	1	1	2	1	1	2
	102	128	93	96	6	10
Nettoutgift	4 804	4 853	2 589	2 619	2 252	2 485

Skillnaden mellan kassamässiga och bokföringsmässiga belopp motsvarar vad som i riksgäldskontorets bokslut per 30.6 balanserats som skuld eller fordran till diverse fonder för oreglerade anslagsmedel och som kassamässigt reglerats under andra halvåret. Tabblån tar inte hänsyn till vissa omföringar mellan fonderna och ej heller nedskrivningar som företagits med anlitande av fonden för oreglerade kapitalmedelsför-
lusa-

ter. Sålunda har statens järnvägars fond på så sätt nedskrivits med 123 mkr. per den 30 juni 1971 (se riksgäldskontorets årsbok 1970/71 sid. 11).

Rörliga krediter

Riksgäldskontorets fordran för utbetalningar till vissa myndigheter m. fl. på för dem enligt riksdagens beslut i riksgäldskontoret öppnade rörliga krediter minskade under år 1971 med 21 mkr. och uppgick den 31 december 1971 till 629 mkr. För andra halvåret 1971 redovisas en minskning med 372 mkr.

Myndighet m. fl.	Av riks- dagen med- given högsta kredit den 31. 12.71 mkr.	Utestående belopp			Förändring			
		31.12. 70 mkr.	30.6. 71 mkr.	31.12. 71 mkr.	År 1970 mkr.	År 1971 mkr.	Andra halv- året 1970 mkr.	Andra halv- året 1971 mkr.
Televerket	625,0	295	455	450	+ 75	+155	—	— 5
Statens järnvägar	150,0	—	129	—	—	—	—	—129
Statens vattenfalls- verk	170,0	130	200	50	— 10	— 80	+ 45	—150
Domänverket	130,0	20	7	40	+ 2	+ 20	+ 8	+ 33
Luftfartsverket	20,0	—	20	—	—	—	—	— 20
Förenade fabriks- verken	70,0	56	48	12	+ 56	— 44	+ 40	— 35
Försvarets materiel- verk	15,0	—	—	—	—	—	—	—
Överstyrelsen för ekonomisk för- svarsberedskap	—	—	—	—	—625	—	—605	—
Statens jordbruks- nämnd	40,0	40	40	40	—	—	—	—
Svenska reproduktions AB	0,7	—	—	—	—	—	—	—
Karlskronavarvet AB	8,0	—	—	—	—	—	—	—
Svenska tobaks AB	10,0	—	—	—	—	—	—	—
AB Vin- och sprit- centralen	10,0	—	—	—	—	—	—	—
Svensk spannmåls- handel	35,0	—	—	—	—190	—	—190	—
Svensk kötthandel	50,0	1	1	1	— 49	—	— 44	—
Allmänna bevaknings AB	3,0	—	—	0	—	+ 0	—	+ 0
Norrbottens järnverk AB	125,0	106	97	20	+ 6	— 86	+ 9	— 77
Statliga myndigheter med uppdrags- verksamhet	260,0	2	4	15	+ 2	+ 13	+ 2	+ 11
Stiftsnämnderna	28,0	—	—	1	—	+ 1	—	+ 1
Kungl. Maj:t (SU 10/70, JoU 3/70)	350,0	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1 869,7	650	1 001	629	—733	— 21	—735	—372

¹ Enligt Kungl. Maj:t får krediten t.v. ej disponeras.

² Kungl. Maj:t har medgivit att 51,0 mkr. får disponeras.

³ Kungl. Maj:t har medgivit att 6,5 mkr. får disponeras.

Räntesatsen för disponerad rörlig kredit sänktes fr. o. m. den 12 november 1971 med 1/2 ‰ till 8 ‰ efter att ha varit oförändrad sedan den 1 december 1970.

Genom riksdagsbeslut har fr. o. m. den 1 juli 1971 statens vattenfallsverks kreditram krympts från 200 mkr. till 170 mkr.

Riksdagen har ställt en rörlig kredit på 8,0 mkr. till stiftsnämndernas förfogande för den kyrkliga skogsförvaltningen (prop. 145/1971, KrU 30/1971, rskr 315/1971).

Riksgäldskontorets upplåning

Av efterföljande sammanställning framgår förändringarna i statsskuldens sammansättning.

	Utestående belopp			Förändring			
	31.12 1970	30.6 1971	31.12 1971	år 1970 mkr.	år 1971 mkr.	Andra halvåret 1970 mkr.	Andra halvåret 1971 mkr.
Räntelöpande obligationslån	18 377	18 122	20 927	+ 365	+2 550	+ 128	+2 805
Premieobligationslån	3 740	3 850	3 850	+ 365	+ 110	+ 190	—
Statsskuldförbindelser	1 325	1 355	1 335	+ 310	+ 10	+ 100	— 20
Sparobligationslån	1 510	1 531	1 566	+ 193	+ 56	+ 28	+ 35
Av staten övertagna lån		6	6	— 0	— 0	— 0	— 0
Prisutjämningsavgifter vid export av trävaror m. m.		2	2	— 0	—	—	—
Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.	904	963	851	+ 55	— 53	+ 2	— 112
Kortfristig upplåning hos banker m. fl.	484	—	637	— 457	+ 153	+ 184	+ 637
Skattkamarväxlar	9 807	7 573	9 613	+2 382	— 194	+4 563	+2 040
Summa	36 155	33 402	38 786	+3 212	+2 631	+5 195	+5 384

De viktigaste förändringarna i statsskulden under år 1971 framgår av följande redogörelse:

Räntelöpande obligationslån	Mkr.
Statens skuld för räntelöpande obligationer uppgick den 31 december 1970 till	18 377
Under första halvåret 1971 ökade skulden genom försäljning på följande obligationslån:	
1971 års 7 1/4 lån av 8/6 (amortering 1977—1986)	+ 800
minskade skulden genom inlösen av	
1967 års 5 1/2 % lån av 30/8 (18/3 1971)	— 607
1968 års 6 1/4 % lån av 18/9 (18/3 1971)	— 400
Förtidsinlösen (sid 16)	— 48
	—1 055

Mkr.

Under andra halvåret 1971

ökade skulden genom försäljning på följande obligationslån:

1971 års 7 1/4 lån av 15,9 (10 år)	+ 900	
1971 års 6 1/4 % lån av 20/11 (1 år 4 mån)	+ 1 100	
1972 års 7 % lån av 20/1 (10 år)	+ 895	+ 2 895

minskade skulden genom

Förtidsinlösen (sid 16) — 90

Skulden utgjorde den 31 december 1971 20 927

Redogörelse för de under första halvåret 1971 emitterade lånen har lämnats i riksgäldskontorets årsbok för budgetåret 1970/71. I det följande redogöres för de under andra halvåret emitterade ränteobligationslånen.

1971 års 7 1/4 % lån av den 15/9

Den 26 augusti 1971 beslöt fullmäktige emittera ett långfristigt obligationslån daterat den 15 september 1971 och löpande med 7 1/4 % ränta. Lånet har en löptid av tio år och förfaller till återbetalning den 15 september 1981. Av lånet utbjöds 600 mkr. till teckning under tiden 27—31 augusti 1971 med rätt för riksgäldskontoret att i förtid avbryta teckningen ävensom att reducera tecknade belopp. Försäljningskursen var pari. Likvid för tecknade obligationer kunde erläggas så snart tilldelning skett. Sista betalningsdagen var den 27 oktober 1971.

Vid emissionen medverkade riksbanken, affärsbankerna och övriga fondkommissionärer mot en provision av 0,2 % på likviderat nominellt belopp, som förmedlades för kunds räkning. Teckningen avbröts redan första teckningsdagen, då lånet övertecknats. Efter reduktion tilldelades tecknarna 600 045 000 kr. Riksbanken övertog 299 955 000 kr. av lånet, varigenom det totala lånebeloppet blev 900 000 000 kr.

Teckningarnas fördelning på olika grupper av tecknare framgår av följande sammanställning:

	Mkr.	%
Statsinstitutioner (inkl. av dem förvaltade fonder, donationer, kassor o. d.)	297,5	33,1
Affärsbanker	12,9	1,4
Sparbanker	31,5	3,5
Försäkringsanstalter (inkl. AP-fonden)	545,3	60,6
Övriga kreditinrättningar	6,0	0,7
Aktiebolag, ekonomiska föreningar o. d.	3,2	0,4
Fonder, stiftelser etc. som ej förvaltas av statsinstitutioner	1,4	0,2
Understödsföreningar, sjuk- och arbetslöshetskassor etc.	0,6	0,1
Enskilda personer (189 st)	1,7	0,2
Summa	900,0	100,0

Den influtna lånevalutan redovisas enligt följande:

Nominellt belopp kr.	Provision kr.	Influtet belopp kr.	Kurs %	Effektiv ränte- fot %
900 000 000	1 175 590	898 824 410	99,869	7,269

1971 års 6 1/4 % lån av den 20/11

Den 28 oktober 1971 beslöt fullmäktige att emittera ett kortfristigt obligationslån, daterat den 20 november 1971 och löpande med 6 1/4 % ränta. Lånet har en löptid av ett år och fyra månader och förfaller till återbetalning den 20 mars 1973. Obligationsinnehavarna har rätt att med bibehållen förräntning uppskjuta inlösen, dock längst till den 21 maj 1973. Lånet utbjöds till teckning under tiden 29 oktober — 2 november 1971 med rätt för riksgäldskontoret att i förtid avbryta teckningen ävensom att reducera tecknade belopp. Något lånebelopp fastställdes inte på förhand. Försäljningskursen var pari. Likvid för tecknade obligationer kunde erläggas så snart tilldelning skett. Sista inbetalningsdag var den 25 november 1971.

Vid emissionen medverkade riksbanken, postbanken, affärsbankerna och övriga fondkommissionärer mot en provision av 0,1 % på likviderat nominellt belopp, som förmedlades för kunds räkning.

Teckningen avbröts redan första teckningsdagen då nära 1 000 mkr. tecknats. Efter reduktion tilldelades tecknarna 793 821 000 kr. Riksbanken övertog 306 179 000 kr. av lånet, varigenom det totala lånebeloppet blev 1 100 000 000 kr.

Teckningarnas fördelning på olika grupper av tecknare framgår av följande sammanställning:

	Mkr.	%
Statsinstitutioner (inkl. av dem förvaltade fonder, donationer, kassor o. d.)	506,2	46,0
Affärsbanker	588,6	53,5
Sparbanker	0,8	0,1
Försäkringsanstalter (inkl. AP-fonden)	3,7	0,3
Aktiebolag, ekonomiska föreningar o. d.	0,0	0,0
Understödsföreningar, sjuk- och arbetslöshetskassor etc.	0,0	0,0
Enskilda personer (56 st.)	0,7	0,1
Summa	1 100,0	100,0

Den influtna lånevalutan redovisas enligt följande:

Nominellt belopp kr.	Provision kr.	Influtet belopp kr.	Kurs %	Effektiv räntefot %
1 100 000 000	4 948	1 099 995 052	100,00	6 1/4

1972 års 7 % lån av den 20/1

Den 9 december 1971 beslöt fullmäktige emittera ett långfristigt obligationslån, daterat den 20 januari 1972 och löpande med 7 % ränta. Lånet har en löptid av tio år och förfaller till återbetalning den 20 januari 1982. Av lånet utbjöds 600 mkr. till teckning under tiden 13—15 december 1971 med rätt för riksgäldskontoret att i förtid avbryta teckningen ävensom att reducera tecknade belopp. Försäljningskursen var pari. Likvid för tecknade obligationer kunde erläggas så snart tilldelning skett. Sista inbetalningsdagen var den 31 januari 1972.

Vid emissionen medverkade riksbanken, postbanken, affärsbankerna och övriga fondkommissionärer mot en provision av 0,2 % på likviderat nominellt belopp, som förmedlades för kunds räkning. Teckningen avbröts redan efter första teckningsdagen, då lånet övertäcknats. Efter reducering tilldelades tecknarna 600 867 000 kr. Riksbanken övertog 299 133 000 kr. av lånet, varigenom det totala lånebeloppet blev 900 000 000 kr.

Den 31 december 1971 hade influtit 894 755 000 kr.

Premieobligationslån

	Mkr.
Statens skuld för premieobligationer uppgick den 31 december 1970 till	3 740
Under första halvåret 1971	
ökade skulden genom försäljning av 1971 års premielån	+ 300
minskade skulden genom inlösen av	
1951 års premielån	— 40
1960 års premielån	— 150
Skulden utgjorde den 31 december 1971	3 850

För det under första halvåret 1971 emitterade premielånet har redogjorts i riksgäldskontorets årsbok för budgetåret 1970/71. Under andra halvåret 1971 emitterades inget premielån.

Statsskuldförbindelser

Statens skuld på grund av upplåning mot statsskuldförbindelser ökade under år 1971 med 10 mkr. till 1 335 mkr. den 31 december 1971. Under andra halvåret 1971 minskade skulden med 20 mkr.

Förändringen under år 1971 har uppstått genom inlösen av förfallande förbindelser och försäljning av nya förbindelse enligt följande sammanställning:

Utgivn. dag	Räntefot %	Förfallodag	Belopp mkr.
12.3 1970	9,25	15.9 1971	—50
31.12 1960	5,5	31.8 1971	—20
15.3 1961	5,5	28.2 1971	—30
15.3 1957	4,75	15.3 1971	—30
28.1 1971	7,15	18.5 1973	+10
28.1 1971	7,30	18.5 1977	+30
25.3 1971	6,7	18.5 1973	+25
25.3 1971	7	18.5 1976	+25
23.9 1971	6,75	20.5 1974	+50
			+10

Sparobligationer

Utvecklingen av riksgäldskontorets skuld för sparobligationer under år 1971 framgår av följande sammanställning:

	Utestående belopp			Förändring			
	31.12 1970 mkr.	30.6 1971 mkr.	31.12 1971 mkr.	År 1970 mkr.	År 1971 mkr.	Andra halv- året 1970 mkr.	Andra halv- året 1971 mkr.
Spar 60	99	98	99	— 18	+ 0	— 2	+ 1
Spar 61	46	46	46	— 8	+ 0	— 1	+ 1
Spar 66	508	521	536	+ 16	+28	+10	+15
Spar 67	224	227	231	— 12	+ 8	+ 1	+ 4
Spar 68	307	309	314	— 47	+ 8	— 1	+ 5
Spar 69	326	330	338	+261	+13	+21	+ 8
Totalt	1 510	1 531	1 566	+ 193	+56	+28	+35

Av staten övertagna lån

Statens skuld på grund av övertagna lån minskade under år 1971 genom amortering på olika lån med 0,4 mkr. Den 31 december 1971 var skulden 6,0 mkr.

Prisutjämnings- och konjunkturutjämningsavgifter vid export av vissa trävaror

Riksgäldskontorets skuld för inbetalda prisutjämningsavgifter och konjunkturutjämningsavgifter utgjorde den 31 december 1971 kr. 1 562 142: 40. Någon ändring har inte inträffat under år 1971, varför skulden den 31 december 1971 uppgick till samma belopp. Härav är kr. 6 142: 40 avsatta till lågkonjunkturfonden och står till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande, medan resterande kr. 1 556 000: —, som utgöres av prisutjämningsavgifter influetna vid export under 1951 och 1952, disponeras av statskontoret.

<i>Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m.</i>	Mkr.
Skulden mot lån hos statsinstitutioner och fonder utgjorde den 31 december 1970	904
Under <i>första halvåret 1971</i> skedde följande förändringar	
Statens pensionsanstalts pensionsfond	+ 15
Allmänna sjukförsäkringsfonden	+ 27
Sparbankernas säkeretskassa	— 1
Exportkreditfonden	+ 19
Statliga myndigheter med uppdragsverksamhet	— 1
	+ 59
Under <i>andra halvåret 1971</i> skedde följande förändringar	
Statens pensionsanstalts pensionsfond	— 14
Allmänna sjukförsäkringsfonden	—107
Exportkreditfonden	+ 5
Statliga myndigheter med uppdragsverksamhet	+ 4
	—112
Skuld den 31 december 1971	851

Kortfristig upplåning hos banker m. fl.

Riksgäldskontoret upptog under år 1971 dagslån hos affärsbankerna m. fl. på sätt framgår av följande sammanställning:

skatterna belöpte, ökade skatten med 18.6 procent. Denna uppgång kan jämföras med en stegring av fysiska personers m. fl. sammanräknade inkomst på 11.6 procent.

För skattskyldiga upptagna på B- och C-längderna, d. v. s. främst svenska aktiebolag, minskade de uträknade skatterna med 3 procent efter att mellan taxeringsåren 1969 och 1970 samt 1968 och 1969 ha stigit med inemot 6 procent respektive drygt 20 procent.

De på inkomstskatttiteln redovisade inkomsterna under budgetåret 1970/71 uppgick till 18 441 milj. kronor. Skillnaden mellan uträknade belopp för de skatter som slutligt skall redovisas på titeln och den faktiskt redovisade behållningen hänger samman med dels att det i det förra fallet är fråga om kalenderår och i det senare fallet om budgetår, dels att över titeln redovisas även andra skatter och avgifter, främst kommunal inkomstskatt, dels att betydande avvikelser regelmässigt förekommer mellan den skatt som slutligt debiteras för visst år och den för samma år influtna preliminärskatten.

De i preliminärskatten ingående kommunalskattemedlen utbetalas till kommunerna för varje kalenderår enligt kommunernas per den 1 januari framräknade fordran på statsverket. I kommunernas per den 1 januari 1970 framräknade fordran, som till halva sitt belopp belastade budgetåret 1970/71, ingick dels förskott grundade på 1969 års taxering och de kommunala utdebiteringarna för år 1970, dels slutavräkningsmedel motsvarande skillnaden mellan slutligt uträknad kommunal inkomstskatt enligt 1969 års taxering och under kalenderåret 1968 utbetalade förskott. På motsvarande sätt belastade kommunernas per den 1 januari 1971 framräknade fordran, som utbetalades under kalenderåret 1971, med halva sitt belopp budgetåret 1970/71.

Genom eftersläpningen i avräkningsförfarandet överstiger i regel de av staten i källskatteuppbörden uppburna kommunalskattemedlen de till kommunerna samtidigt utbetalade medlen. För att möjliggöra en utjämning av de svängningar som kunde föranledas av den då tillämpade ordningen för utbetalning av kommunalskattemedel inrättades enligt beslut av 1952 års riksdag en fond för reglering av utbetalningarna av kommunalskattemedel. Denna fond redovisas fr. o. m. budgetåret 1955/56 på budgetutjämningsfonden, varigenom avsättningar och återföringar inte längre direkt påverkar de redovisade inkomsterna på inkomstskatttiteln. Som nämnts i det föregående uppgick de på budgetutjämningsfonden särredovisade medlen vid utgången av budgetåret 1970/71 till 4 575 milj. kronor, vilket motsvarar vad staten beräknats sedan budgetåret 1955/56 ha uppburit av kommunerna tillkommande skattemedel utöver vad som t. o. m. budgetåret 1970/71 faktiskt utbetalats till kommunerna.

Automobilskattemedel, allmän arbetsgivaravgift samt tullar och acciser

De redovisade inkomsterna under de största till automobilskattemedel, allmän arbetsgivaravgift samt tullar och acciser hänförliga inkomstitlarna under budgetåren 1968/69—1970/71 framgår av följande tablå (milj. kronor).

	1968/69	1969/70	1970/71
Fordonsskatt	962,8	1 129,6	1 232,0
Bensin- och brännoljeskatt	1 799,6	1 914,3	1 990,5
Allmän arbetsgivaravgift	287,3	698,1	1 202,4
Tullmedel	952,8	1 046,0	1 036,4
Allmän varuskatt	4 963,0	—	—
Mervärdesskatt	1 991,2	6 741,1	9 088,3
Särskilda varuskatter	394,0	393,1	388,9
Omsättningsskatt på motorfordon	424,9	469,2	407,0
Tobaksskatt	1 522,7	1 606,7	1 650,9
Skatt på sprit	1 837,4	1 900,2	1 971,8
Skatt på vin	211,2	225,2	256,7
Skatt på malt- och läskedrycker	402,7	474,8	580,2
Energiskatt	905,0	971,0	1 011,3
Särskild skatt på motorbränslen	225,1	239,0	422,5

Utvecklingen av inkomsterna av fordonsskatt samt bensin- och brännoljeskatt under den redovisade perioden får ses mot bakgrund av den fortgående ökningen av bilbeståndet.

Allmän arbetsgivaravgift infördes fr. o. m. den 1 januari 1969. Avgiften utgick under åren 1969 och 1970 med 1 procent och utgår fr. o. m. år 1971 med 2 procent av vad arbetsgivare under respektive år utgett som lön åt arbetstagare. I fråga om rörelseidkare och jordbrukare utgår i vissa fall avgiften på den egna inkomsten (egenavgift).

Den svaga ökningen i tulluppbörden från 1968/69 till 1969/70 och minskningen mellan 1969/70 och 1970/71 får ses mot bakgrund av dels att tull i huvudsak belöper endast på varor från andra länder än de som har biträtt EFTA-konventionen, dels den fortsatta tullavtrappningen enligt Kennedyronden.

Mervärdesskatten utgjorde under åren 1969 och 1970 10 procent av beskattningsvärdet. Skatten höjdes fr. o. m. år 1971 till 15 procent. Redan dessförinnan hade skatten höjts för vissa varor.

Minskningen i intäkterna av omsättningsskatt på motorfordon från budgetåret 1969/70 till 1970/71 får ses mot bakgrund av den avtagande försäljningen av nya personbilar.

Utvecklingen av inkomsterna av tobaksskatt får bedömas mot bakgrund av att en allmän höjning av skattesatserna genomfördes i februari 1970.

Ökningarna i procent för budgetåren 1967/68—1970/71 för inkomstitlarna skatt på sprit, skatt på vin samt skatt på malt- och läskedrycker framgår av följande sammanställning.

	Ökning i procent		
	1967/68— 1968/69	1968/69— 1969/70	1969/70— 1970/71
Skatt på sprit	+ 2,8	+ 3,4	+ 3,8
Skatt på vin	+ 10,8	+ 6,6	+ 14,0
Skatt på malt- och läskedrycker	+ 15,8	+ 17,9	+ 22,2

Skattesatserna för sprit och vin höjdes dels i februari 1968, dels i november 1970, medan skatten på öl höjdes i februari 1970. Skatten på sprit kan bedömas ha ökat i lägre takt än den som svarar mot skattehöjningarna, medan däremot skatten på vin och i än högre grad skatten på malt- och läskedrycker har ökat mera än vad som svarar mot ökningen i skattesatserna.

Den kraftiga uppgången i särskild skatt på motorbränslen under budgetåret 1970/71 får ses mot bakgrund av de höjda skattesatser som trädde i kraft fr. o. m. november 1970.

Uppbörd i statens verksamhet och diverse inkomster

Under rubriken uppbörd i statens verksamhet redovisas inkomster för statliga myndigheter och inrättningar, i huvudsak motsvarande ersättningar eller avgifter för av vederbörande myndigheter utförda tjänster eller uppdrag. Taxor och avgifter fastställs i allt väsentligt av Kungl. Maj:t. Dessutom redovisas under uppbörd i statens verksamhet vissa andra inkomster.

Fr. o. m. budgetåret 1969/70 infördes en ny uppbördstitel av speciellt slag, benämnd *pensionsmedel m. m.*, i samband med den anslagstekniska omläggning som ägde rum under nämnda budgetår. Denna omläggning innebar bl. a. att under anslag, från vilka löner bestrids, upptogs för pensions- och socialförsäkringskostnader samt för den allmänna arbetsgivaravgiften ett lönekostnadspålägg. Dessa lönekostnadspålägg jämte medel som tidigare redovisades under uppbördstiteln personalsjukpenningar och vissa socialförsäkringsavgifter m. m. upptas som inkomster under uppbördstiteln pensionsmedel m. m., medan faktiskt utbetalade personalpensionsförmåner, arbetsgivaravgifter m. m. upptas som utgifter på titeln. Det överskott som redovisades på uppbördstiteln för budgetåret 1970/71, 237.6 milj. kronor, hängde i så måtto samman med den statliga verksamhetens expansion som lönekostnadspålägget hänförde sig till löner till under budgetåret anställda, medan de pensioner som utbetalades avsåg pensionerade tjänstemän.

Den under budgetåret 1970/71 pågående försöksverksamheten med programbudgetering föranledde att verksamheten för vissa myndigheter redovisades på ett nytt sätt. Ändringen innebar bl. a. att uppdragsverksamheten för statens bakteriologiska laboratorium, lantmåteriväsendet,

rikets allmänna kartverk, statens provningsanstalt och skeppsprovningsanstalten redovisades över förslagsanslag på driftbudgetens utgiftssida, medan de dittillsvarande inkomstitlarna under uppbörd i statens verksamhet utgick. En övergång från brutto- till netto-redovisning företogs således.

Under rubriken diverse inkomster redovisas bl. a. totalisator-, tips- och lotterimedel.

De under uppbörd i statens verksamhet och diverse inkomster influtna medlen under budgetåren 1968/69—1970/71 redovisas i följande tablå (milj. kronor).

	1968/69	1969/70	1970/71
Uppbörd i statens verksamhet	823,3	914,2	904,5
Diverse inkomster	535,3	632,2	629,8

Inkomster av statens kapitalfonder

I riksstaten under inkomster av statens kapitalfonder upptagna och i budgetredovisningen redovisade belopp för budgetåret 1970/71 belyses i nedanstående sammanställning (milj. kronor).

	Riksstat	Budget- redo- visning	Brist (—) resp. mer- inkomst (+)
Statens affärsverksfonder	684,8	573,4	—111,4
Därav: Postverket	12,0	5,8	— 6,2
Televerket	145,0	156,8	+ 11,8
Statens järnvägar	103,0	17,4	— 85,6
Luftfartsverket	17,0	15,0	— 2,0
Förenade fabriksverken	16,8	0,7	— 16,1
Statens vattenfallsverk	368,0	343,5	— 24,5
Domänverket	23,0	34,2	+ 11,2
Riksbanksfonden	200,0	200,0	—
Statens allmänna fastighetsfond	137,1	125,6	— 11,5
Försvarets fastighetsfond	89,9	94,4	+ 4,5
Statens utlåningsfonder	1 131,8	1 167,6	+ 35,8
Fonden för låneunderstöd	36,6	46,7	+ 10,1
Fonden för statens aktier	20,0	18,3	— 1,7
Fonden för beredskapslagring	60,7	66,6	+ 5,9
Statens pensionsfonder	90,1	91,9	+ 1,8
Diverse kapitalfonder	49,0	52,8	+ 3,8
Summa	2 500,0	2 437,3	— 62,7

Det kan påpekas att på s. 26—37 ges uppgifter om affärsverkens driftstater med vissa därtill knutna kommentarer.

fört med första utlottningen. Det av bankinstituten rapporterade innestående kapitalbeloppet vid månadsskiftet oktober/november uppgick till totalt 646,4 mkr. mot 657,5 mkr. den 30 april 1971.

Följande vinstplan för andra vinstutlottningen fastställdes

1 vinst	på 500 000 kr.	=	500 000 kr.
2 vinster	" 100 000 "	=	200 000 "
20 "	" 25 000 "	=	500 000 "
50 "	" 10 000 "	=	500 000 "
200 "	" 5 000 "	=	1 000 000 "
2 800 "	" 1 000 "	=	2 800 000 "
3 073 vinster		=	5 500 000 kr.
ca 76 000 vinster	på 100 kr.	=	ca 7 600 000 kr.
ca 79 000 vinster	på tillsammans ca		13 100 000 kr.

Vinsterna på 1 000 kr. och högre belopp utlottades individuellt enligt principen att varje 100-kronorsinsats skulle ha lika stor vinstchans. 100-kronorsvinsterna fördelades genom ett s. k. födelsedagslotteri på så sätt att 31 födelsedagar (dag och månad) drogs. Alla kontoägare som var födda någon av dessa dagar erhöi en 100-kronorsvinst, under förutsättning att minst 100 kr. inestod på kontot vid rapporttillfället.

Liksom vid första vinstutlottningen gavs även före och efter decemberdragningen information om dragningssystem och dragningsresultat genom en omfattande annonsering. Tryckt vinstlista fanns tillgänglig på bank- och postkontor.

De individuellt dragna vinsterna utbetalades fr. o. m. den 20 december 1971 genom vederbörande banks försorg medan födelsedagsvinsterna vid årsskiftet krediterades vinnande konton med ledning av kontoägarers registrerade personnummer.

Vid årsskiftet krediterades kontoinnehavarna också den 5 %-iga sparpremien, som utgick på den vid 1971 års utgång kvarstående kontobehållningen. 1970 års premiesparande upphörde i och med 1971 års utgång.

Slutlig redovisning över utbetalda sparpremier och födelsedagsvinster beräknas föreligga under februari 1972. Förskottsvis har bankinstituten erhållit ca 39 mkr., varav ca 32 mkr. hänför sig till sparpremier och 7 mkr. till vinster.

Riksgäldskontorets totala direkta utlägg för kampanjen och för vinstutlottningarnas genomförande beräknas komma att uppgå till 1 835 000 kr. Här ingår inte kontorets egna personal- och lokalkostnader.

Begränsad förtidsinlösen av vissa svenska statens obligationslån

I riksgäldskontorets årsbok för budgetåret 1970/71 har redogjorts för handläggningen av förtidsinlösen (rskr 383/1970, prop. nr 151/1970) under budgetåret 1970/71.

Totalt har per den 31 december 1971 inkommit ca 17 800 ansökningar. Av dessa har t. o. m. den 31 december 1971 godkänts 16 558 ansök-

ningar motsvarande ett nominellt belopp av 138 182 200 kr. Fullmäktige har under samma tid avslagit 966 ansökningar, vilka ej uppfyllt de krav som uppställts i propositionen.

Av inlösenbeloppet har kontant utbetalats 117 150 000 kr. medan utbyte mot 1970 års 7 1/4 % lån av 10/11 utgör 20 370 000 kr. och mot 1971 års premieobligationer 662 200 kr.

De t. o. m. den 31 december 1971 förtidsinlösta obligationerna fördelar sig på de olika lånen enligt följande tablå:

Lån	Förtidsinlöst nom kr.
1934 3 % 30.12	4 974 900
1937 3 % 1.2	5 346 600
1937 3 % 1.3	2 462 700
1941 3 1/2 % 15.12	10 014 900
1942 3 1/2 % 15.8	12 001 800
1943 3 1/2 % 15.3	5 506 300
1943 3 1/2 % 15.4	2 933 000
1943 3 1/2 % 1.11	4 906 500
1944 3 1/2 % 15.3	5 290 500
1944 3 1/2 % 15.12	6 927 000
1945 3 % 1.7	6 566 000
1945 3 % 1.11	35 514 000
1946 3 % 1.2	9 546 000
1945 3 % 15.12	11 537 000
1951 3 1/2 % 15.6	11 662 000
1952 3 1/2 % 10.2	1 278 000
1953 3 1/2 % 5.10	523 000
1953 3 1/2 % 14.12	1 192 000
	138 182 200

Beträffande riksgäldskontorets befattningsmed *ungdomens lönsparande* och *allmänna lönsparandet* samt *statliga partibidrag* hänvisas till redogörelser i riksgäldskontorets årsbok för budgetåret 1970/71.

Stockholm den 20 januari 1972

LARS LINDMARK

AXEL STRAND

TORSTEN FREDRIKSSON

OSCAR ÖSTMAN

ERIK ADAMSSON

SVEN ANTBY

JOHANNES ANTONSSON

GEORG RINGSTRÖM

Riksgäldsdirektör

Ingmar Jansson

Sammandrag av riksgäldskontorets balansräkning (i mkr.)

	1970 31/12	1971 30/6	1971 31/12	Förändr år 1970	Förändr år 1971	Förändr andra halvåret 1970	Förändr andra halvåret 1971
<i>Tillgångar</i>							
Riksgäldsfonden							
Uppköpta obligationer	1	45	30	+	0	+	29
Förskott för inlösen av obligationer och kuponger m. m.	30	32	62	—	38	+	33
Rörliga krediter åt vissa myndigheter	650	1 001	629	—	733	—	21
Garantimedel för Österrikes garanterade konverteringslån 1934/59	2	2	2	—	0	—	0
Fordran hos riksgäldskontorets auktoriserade återförsäljare av premieobligationer	41	49	15	+	28	—	26
Checkräkning hos riksbanken	4	10	2	+	2	—	2
Postgirokonto	1	0	0	+	0	—	0
Diverse	5	5	8	—	1	+	3
	734	1 144	748	—	742	+	15
Kapitalinvesteringar	39 799	42 401	44 653	+4 804	+4 853	+2 589	+2 252
Summa	40 533	43 545	45 401	+4 062	+4 868	+1 864	+1 856
<i>Skulder</i>							
Riksgäldsfonden							
Statsskulden							
Fonderad statsskuld	24 813	25 800	27 399	+2 180	+2 586	+	433
Tillfällig statsskuld	11 343	7 602	11 387	+1 031	+	45	+4 762
	36 155	33 402	38 786	+3 212	+2 631	+5 195	+5 384
Kassabehållning från statsverket	1 290	6 674	3 397	+	853	+2 107	—3 293
Förfallna obligationer	27	56	33	—	45	+	6
Förfallna vinster och kuponger	72	67	80	+	9	+	8
Icke disponerade medel tillhöriga statens sekundärlånefond för rederinäringen	2	2	3	+	0	+	0
Skattermedel	—	0	0	—	2	+	0
Oreglerade anslagsmedel	—	241	—	—	—	—	30
Diverse	1	0	1	—	2	+	0
	1 392	7 040	3 514	+	813	+2 122	—3 333
Tillgångar över skulder ¹	2 987	3 102	3 102	+	38	+	115
Statens eget kapital	2 987	3 102	3 102	+	38	+	115
Summa	40 533	43 545	45 401	+4 062	+4 868	+1 864	+1 856

¹ Motsvarar den del av statens kapitalinvesteringar, som finansierats av andra medel än låne-medel.

Det statliga lånebehovet och dess täckning under kalenderåren 1969—1971
(kassamässiga belopp i mkr.)

	1969 1:a halv- året	2:a halv- året	År 1969	1970 1:a halv- året	2:a halv- året	År 1970	1971 1:a halv- året	2:a halv- året	År 1971
<i>Statens utgiftsoverskott</i>									
Statsverket ¹	—3 541	3 855	314	—4 157	3 306	—851	—5 401	3 297	—2 105
Riksgäldskontoret									
Kapitalbud- geten	1 238	1 955	3 193	2 146	2 618	4 764	2 250	2 485	4 735
Rörliga krediter	186	173	360	2	—735	—733	350	—372	— 21
Diverse	— 46	—25	— 71	10	17	27	25	2	27
	—2 163	5 958	3 796	—1 999	5 207	3 208	—2 776	5 412	2 636
<i>Checkräkningsför- ändringar²</i>	— 253	—16	— 269	15	— 12	3	23	— 28	— 5
<i>Lånebehov (= stats- skuldförändring)</i>	—2 415	5 942	3 527	—1 984	5 195	3 212	—2 753	5 384	2 631
<i>Statsupplåningens fördelning på lånetyper (nom belopp)</i>									
Statsobligationer									
Långfristiga	1 401	1 373	2 774	1 312	318	1 630	862	1 705	2 567
Kortfristiga	—1 067	—	—1 067	—900	—	—900	—1 007	1 100	93
Statsskuldförbindelser, sparobl. m m									
Långfristiga	—28	—21	—49	238	5	243	18	—131	— 113
Kortfristiga	198	31	229	189	125	315	92	34	126
Skattkammarsväxlar, dagslån	—2 919	4 558	1 639	—2 822	4 747	1 925	—2 718	2 677	— 41
Summa (= stats- skuldförändring)	—2 415	5 942	3 527	—1 984	5 195	3 212	—2 753	5 384	2 631
<i>Statsupplåningens placering</i>									
Marknaden									
Affärsbankerna	— 99	1 341	1 242	—1 357	530	—827	— 130	..	..
Postbanken	— 685	686	1	— 265	1 374	1 109	— 995	..	..
Övriga ⁴	157	620	776	1 089	238	1 328	122	..	..
	— 627	2 647	2 019	— 533	2 142	1 610	—1 003	..	..
Riksbanken ⁴	—1 788	3 295	1 508	—1 451	3 053	1 602	—1 750	..	..
Summa (= stats- skuldförändring)	—2 415	5 942	3 527	—1 984	5 195	3 212	—2 753	5 384	2 631

¹ Driftbudgeten och transaktioner vid sidan av riksstaten enligt rörelsen på statsverkets checkräkning.

² Förändring i behållningen på statsverkets och riksgäldskontorets checkräkningar i riksbanken, samt på riksgäldskontorets postgirokonto och kontot Kortfristig utlåning till banker m fl.

³ Förändring i resp. sektors innehav av statspapper.

⁴ Uppskattade belopp.

Anm. Långfristig upplåning: ursprunglig löptid över 7 år. Kortfristig upplåning: ursprunglig löptid högst 7 år.

Av riksgäldskontoret tillämpade diskontosatser vid försäljning av skattkamarväxlar i marknaden under andra halvåret 1971 i %

Försäljningsperiod 1971	Förfallodag																			
	1971								1972											
	sept		okt		nov		dec		jan		febr		mars		april		maj		juni	
	15	30	15	31	15	30	15	31	15	31	15	29	15	31	15	30	15	31	15	30
1.7—11.7	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	6,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12.7—13.9	—	—	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14.9—20.10	—	—	—	—	—	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21.10—25.10	—	—	—	—	—	—	—	5,25	5,25	5,25	5,25	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26.10—15.11	—	—	—	—	—	—	—	4,75	4,75	4,75	4,75	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16.11—31.12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,75	3,75	4,0	4,0	4,25	4,25	4,25	4,25	4,50	4,50

Anm. Enligt försäljningsvillkoren äger växelnehavaren efter framställning få skattkamarväxel inlöst före förfallodagen, dock tidigast åtta dagar före densamma, varvid på ifrågavarande dagar belöpande diskonto återbetalas. Vid inlösen efter förfallodagen erhåller växelnehavaren upplupen ränta från nämnda dag t o m inlösningsdagen, dock för högst åtta dagar. Såväl returdiskonto vid förtidsinlösen som upplupen ränta vid inlösen efter förfallodagen beräknas på växelbeloppet efter den diskontosats som tillämpats vid växelns försäljning.

BILAGA 4**Statsskuldens fördelning på förfallotider**

I följande sammanställning har statsskulden uppdelats med hänsyn till de olika lånens återstående löptid

	31.12.1969		31.12.1970		31.12.1971	
	mkr	%	mkr	%	mkr	%
Lån med en återstående löptid av högst 1 år	10 219	31	11 664	32	11 467	30
över 1 men högst 5 år	3 852	12	4 392	12	5 116	13
5 10	9 193	28	10 277	28	11 580	30
10 20	5 715	17	5 801	16	6 513	17
20 år	2 351	7	2 173	6	1 516	4
Amorteringslån	652	2	988	3	1 780	5
Lån utan bestämd återbetalningstid	962	3	860	2	814	2
	32 943	100	36 155	100	38 786	100

